

Lietuvos
pramonininkų
konfederacija

Pramonės lūkesčių indeksas 2022 m. I ir II ketvirtis

Lietuvos pramonininkų konfederacija (toliau – LPK) nuo 2015 m. rengia ir pristato Pramonės lūkesčių indeksą (toliau – PLI). PLI pamatuoja Lietuvos pramonės lūkesčius bei nuotaikas ateičiai, taip pat identifikuoja galimas plėtros arba nuosmukio kryptis. Indeksas apskaičiuojamas vadovaujantis Lietuvos statistikos departamento apdirbamosios pramonės įmonių apklausų duomenimis, o PLI analizė papildoma kokybinėmis įžvalgomis iš LPK vykdomos aukščiausio lygio Lietuvos vadovų nuomonių ir prognozių apklausos (N-43). Lietuvos statistikos departamento vykdoma atrankinė apklausa sudaryta iš 800 (N-800) veikiančių įmonių, o atrinktos įmonės sudaro ne mažiau kaip 50 proc. visų atitinkamos ekonominės veiklos pajamų ir jose dirba ne mažiau kaip 50 proc. visų atitinkamoje ekonominėje veikloje dirbančių darbuotojų. PLI apskaičiavimo metodologija užtikrina, kad atnaujintas PLI yra tikslesnis nei bet kada anksčiau, o nuolat atnaujinamas duomenų šaltinis leidžia nustatyti ketvirtinį PLI.

Priklausomai nuo respondentų atsakymų pagal Lietuvos statistikos departamento ir LPK apklausas, galutinis PLI gali svyruoti nuo 0 iki 100. Praktiškai nuo 2015 m. indeksas svyravo nuo 24 iki 72 punktų.

INDEKSO SKAITMENINĖ REIKŠMĖ

PAAIŠKINIMAS

PLI > 75	Labai pozityvios nuotaikos, užtikrintumo lygis dėl plėtros labai aukštas
75 > PLI > 50	Vyrauja teigiamos nuotaikos, bus jaučiamas nuosaikus augimas
PLI = 50	Neaiškios nuotaikos, neapibrėžtumas didelis o ateities perspektyvos vertinamos atsargiai ir neužtikrintai
50 > PLI > 25	Įsisvyravo neigiamos ir neužtikrintos nuotaikos, jaučiamas nuosaikus susitraukimas
PLI < 25	Matomas aiškus nuosmukio laikotarpis

Lūkesčių indeksas papildomas pramonės įmonių apklausos rezultatais. Ši apklausa padeda įvertinti aktualias dabartines tendencijas pasitelkiant kokybinius klausimus. Taip PLI įgauna metodologinį visapusiškumą naudojant kiekybinius ir kokybinius metodus.

Turinys

Santrauka	4
Bendras apdirbamosios pramonės lūkesčių indeksas	5
BENDRAS APDIRBAMOSIOS PRAMONĖS LŪKESČIŲ INDEKSAS	7
PRAMONĖS LŪKESČIŲ INDEKSAS PAGAL SEKTORIUS	8
Gamybos apimtys	9
GAMYBOS APIMČIŲ PROGNOZĖS 2022 M. TREČIAM KETVIRČIUI INDEKSAS	10
GAMYBOS APIMČIŲ PROGNOZIŲ IR FAKTINIŲ REZULTATŲ Palyginimas	11
Kainų prognozė	12
GAMINAMOS PRODUKCIJOS PARDAVIMŲ KAINŲ PROGNOZĖS 2022 M. K3.....	13
Eksporto prognozės	14
PRAMONĖS PRODUKTŲ EKSPORTO PROGNOZĖS 2022 M. K3.....	14
Darbo rinka	16
DARBUOTOJŲ SKAIČIAUS PROGNOZĖS 2022 M. K3.....	16
Išvados	18

Santrauka

2022 m. pirmo ir antro ketvirčių PLI rodo viltis nuosaikiam augimui. PLI reikšmė pirmą ketvirtį buvo 50, antrą ketvirtį – 52. Bendrai paėmus, matomas pasidalijimas tarp optimistiškesnius ir pesimistiškesnius lūkesčius turinčių sektorių visose srityse – bendruose lūkesčiuose, gamybos apimtyse, pardavimo kainose, eksporto prognozėse bei užsienio tendencijų vertinime. Šis pasidalijimas rodo, kad kalbant apie ateities prognozes, Lietuvos pramonėje šiuo metu nėra vieningos nuotaikos. Kai kuriuose sektoriuose vyrauja optimizmas ir numatoma plėtra, tuo tarpu kiti patiria sulėtėjimą ir/ar nežymų susitraukimą.

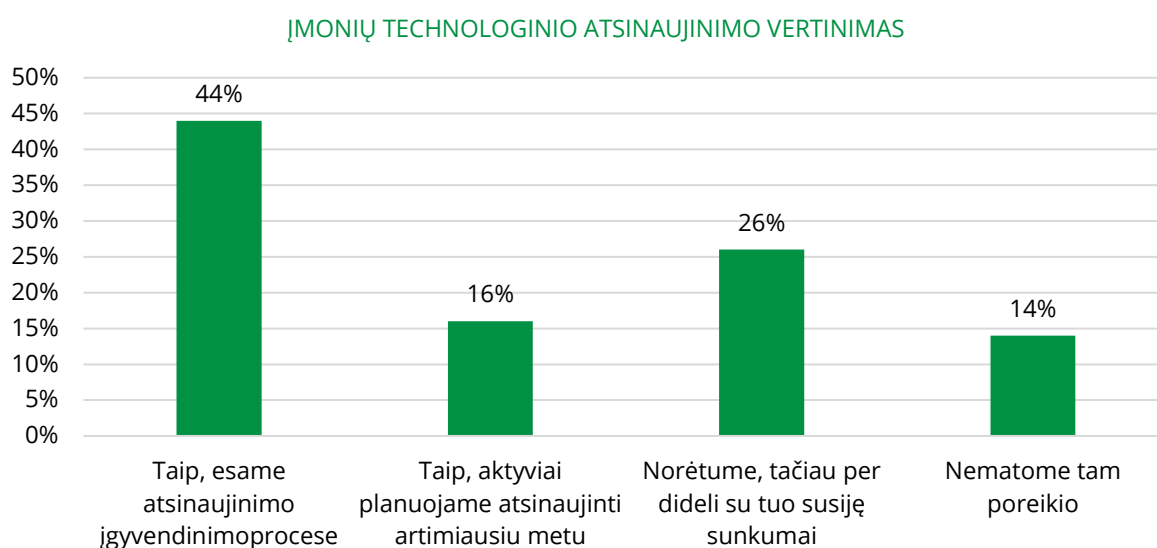
Vertinant planuojamas investicijas bei patiriamus finansinius sunkumus, taip pat įžvelgiama divergencija. 61% įmonių planuoja investicijas iki meto galo. Įmonės, kurios patiria finansinių sunkumų, dažniausiai susiduria su jais dėl gamybos kainų kilimo bei paklausos susitraukimo, 69% ir 56% atitinkamai. Iš kitos pusės, tik 14% įmonių nemato poreikio technologiškai atsinaujinti.

Apibendrinus, Lietuvos pramonė yra atspari ir lanksti, jos įmonių vadovai turi viltis nuosaikiai plėtrai ateinantį ketvirtį. Matomas pasidalijimas rodo, kad pramonė yra diversifikuota, kas padeda bendram Lietuvos ekonomikos atsparumui. Tačiau, struktūriniai iššūkiai neleidžia įmonėms pasiekti pilno potencialo, tam reikalinga teisinga ir pamatuota valstybės politika, norint skatinti verslą inovuoti ir plėtoti tvarią, sėkmingą ir tvarią valstybės ekonomiką.

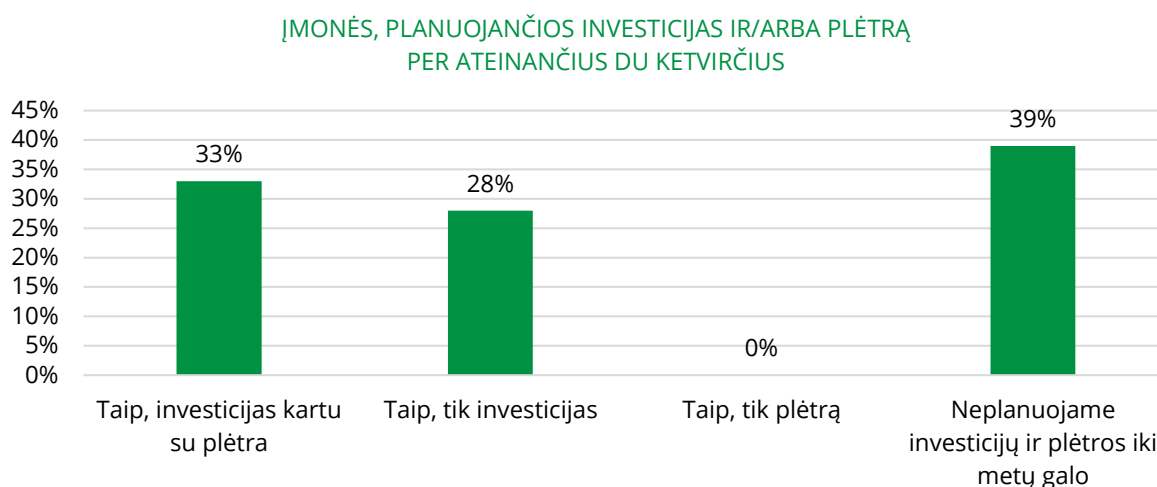
Bendras apdirbamosios pramonės lūkesčių indeksas

Nuo metų pradžios Lietuvos ekonomika buvo paveikta ir vis dar yra veikiama skirtingų veiksnių, pradedant popandeminiu laikotarpiu, įtampų su Kinija, Rusijos pradėtu karu Ukrainoje, pasauline infliacija. Lietuvos rekordinį infliacijos lygį (birželį metinė infliacija siekė 21%) sąlygojo rekordiškai išaugusios gamintojų kainos.

Svarbiausias gamintojų kainas keliantis veiksnys buvo energijos, alyvų ir mineralų kaina, kuri birželį buvo 12,2% didesnė nei prieš mėnesį. Toks reiškinys – kada kainos sparčiai kyla dėl energetinių išteklių pasiūlos sumažėjimo – ekonomikoje yra vadinamas sąnaudų sukelta infliacija (*ang. Cost-push inflation*).

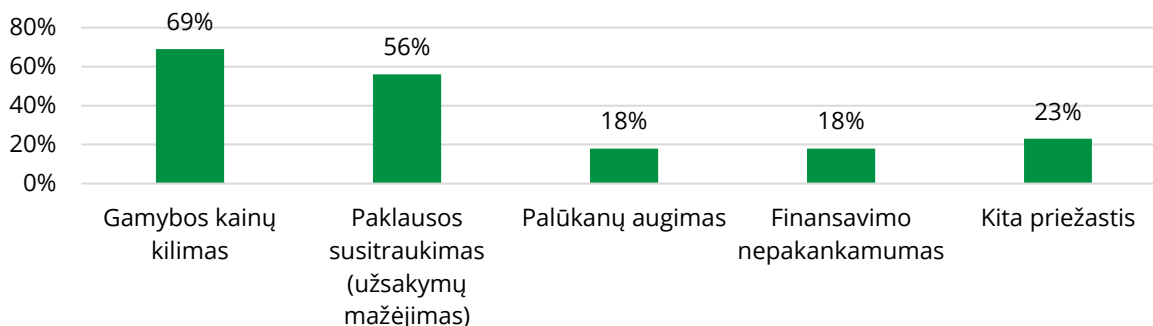

1 pav. Šaltinis: Lietuvos pramonininkų konfederacijos skaičiavimai pagal apklausos duomenis.

2 pav. Šaltinis: Lietuvos pramonininkų konfederacijos skaičiavimai pagal apklausos duomenis.

PRIEŽASTYS, DĖL KURIŲ ĮMONĖS PATIRIA JŲ VEIKLĄ RIBOJANČIUS FINANSINIUS SUNKUMUS

3 pav. Šaltinis: Lietuvos pramonininkų konfederacijos skaičiavimai pagal apklausos duomenis.

Įtampa pasaulio, Europos ir Lietuvos ekonomikoje įtakoja ir pramonę. Nors visų šių minėtų iššūkių akivaizdoje Lietuvos ekonomika demonstruoja atsparumą, išaugęs neapibrėžtumas ir struktūriniai pasaulio ekonomikos pokyčiai didina nepastovumą. Pokyčiai pasaulio ekonomikoje nulėmė gamybos kainų augimą, finansavimo brangimą bei pasiūlos susitraukimą. Kai kuriose šalyse, tarp jų JAV bei Vokietijoje, rekordines aukštumas pasiekusi infliacija mažina disponuojamas pajamas, o tai jau sumažino visuminę paklausą. 69% Lietuvos pramonės įmonių patiria finansinių sunkumų dėl gamybos kainų kilimo (1 pav.), 56% dėl paklausos susitraukimo. Tačiau, nepaisant šių sukeltų sunkumų, 61% planuoja investicijas iki šių metų galo, trečdalis įmonių investicijas numato kartu su plėtra (2 pav.). Tuo tarpu, 39% įmonių neplanuoja investicijų ar plėtros iki šių metų galo.

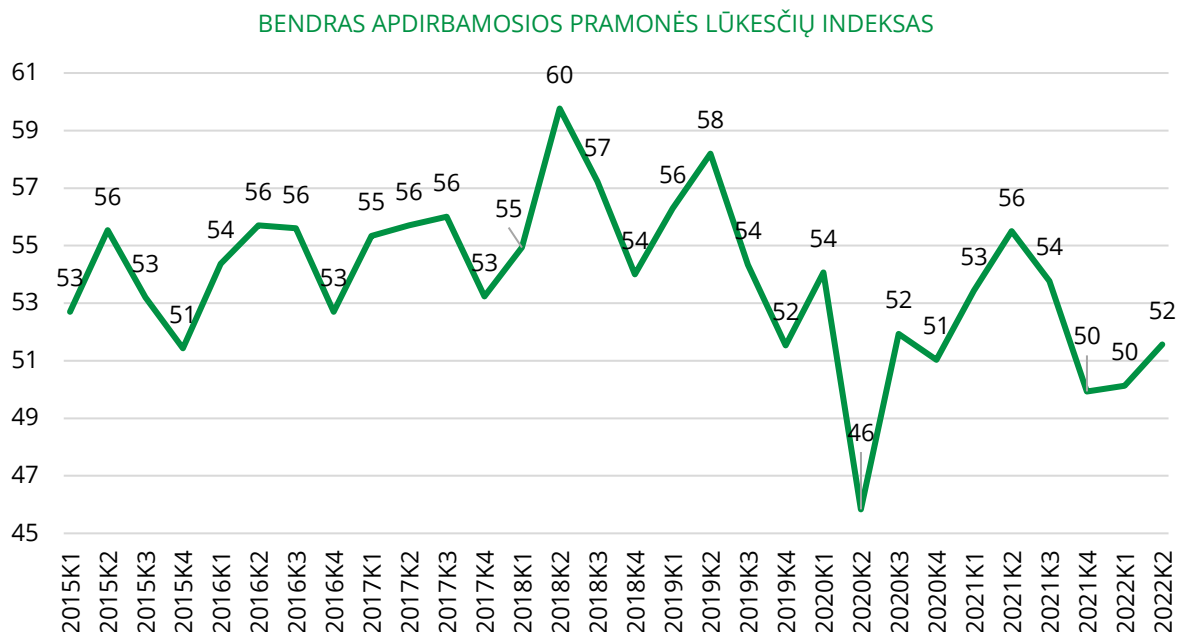
Šie rezultatai suponuoja, jog dėl iššūkių gamybos procesuose (energetinių, tiekimo grandinių) kylant gamybos kainoms, didžioji dalis įmonių investuos į savo procesų atsparumo didinimą. Kaip rodo LPK daryta PLI apklausa (3 pav.), tik 14% nemato poreikio technologškai atsinaujinti.

Tuo tarpu, 86% įmonių išreiškė norą technologškai inovuoti gamybą, iš jų 44% jau yra įgyvendinimo procese, dar 16% tam turi planų. Tačiau 26% susiduria su sunkumais, tokiais kaip įrangos kainų kilimas, valstybės abejingumas, finansavimo bei darbuotojų trūkumas (1 pav.)

Nors pagal kai kuriuos rodiklius Lietuvos ekonomika yra ant techninės recesijos ribos, apklausos rezultatai rodo, jog įmonių vadovai tikisi išlaikyti saikingą plėtrą. Nors labai didelis kiekis įmonių susiduria su finansiniais sunkumais (90% įmonių iš LPK apklausos, 1 pav.), stebimos didelės pastangos toliau augti (2 ir 3 pav.) – 61% įmonių toliau investuoja ir 60% įmonių aktyviai inovuoja, siekdamos išlikti konkurencingoms. Šiuo metu, **2022 m. antro ketvirčio pramonės lūkesčių indekso rezultatas rodo labiau teigiamas nei neigiamas pramonės nuotaikas, su viltimis nuosajiam augimui. PLI reikšmė yra 4% virš susitraukimo ir neigiamų nuotaikų ribos.**

Lietuvos pramonė sudaro apie 20% BVP ir yra antras didžiausias sektorius Lietuvoje po prekybos, transporto, apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų.

BENDRAS APDIRBAMOSIOS PRAMONĖS LŪKESČIŲ INDEKSAS

4 pav. Šaltinis: Lietuvos pramonininkų konfederacijos skaičiavimai pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis.

Lietuvos bendras PLI yra tame pačiame lygyje, kur buvo 2020 m. pradžioje prieš prasidedant COVID-19 pandemijai bei tų pačių metų trečiąjį ketvirtį, prieš antrą karantiną. Taip pat svarbu paminėti, kad nuo 2019 m. pradžios padidėjo neapibrėžtumas – atsirado ketvirčių su PLI reikšmėmis ties 50 ir žemiau, kai pramonės lūkesčiai buvo visiškai neaiškūs arba pesimistiški. Vertinant ilguoju laikotarpiu galima teigti, kad pramonė patiria daugiau iššūkių nei ankščiau, šių iššūkių apimtis yra padidėjusi.

Atskiruose sektoriuose, lūkesčiai tarp pirmo ir antro ketvirčio 2022 m. keitėsi labai netolygiai. Tarpsektorines bendrų lūkesčių tendencijas galima išskirstyti į tris dalis. **Pirma, sparčiausias augimas yra prognozuojamas chemijos, maisto, mineralų, elektronikos ir drabužių pramonėse. Šių sektorių nuotaikos vidutiniškai pagerėjo 9% virš bazinės plėtros ir susitraukimo linijos. Antra, nežymus ir tarpiniai susitraukimai yra**

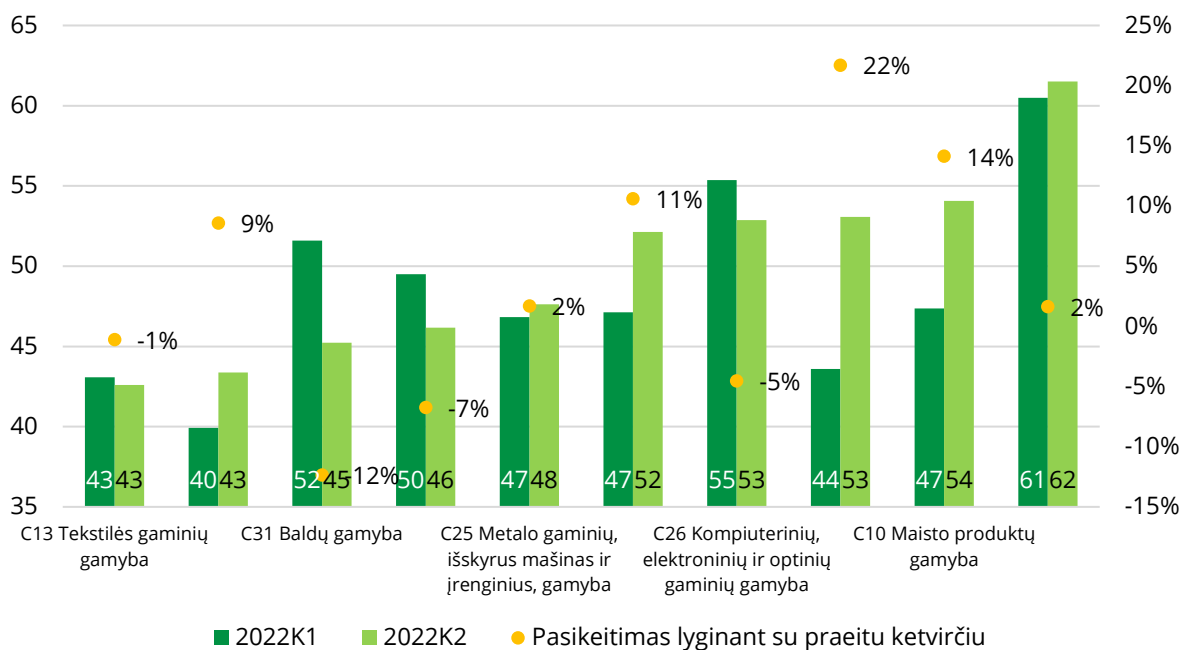
prognozuojami metalo, medienos, baldų, plastikų ir tekstilės gamyboje, šių sektorių nuotaikos vidutiniškai pablogėjo 10% žemiau bazinės plėtros ir susitraukimo linijos. Trečia, 6/10 pramonės šakų lūkesčiai tarp pirmo ir antro 2022 m. ketvirčio augo vidutiniškai 10%, tuo tarpu 4/10 pramonės šakų lūkesčiai susitraukė vidutiniškai 6,25%. Tarp pirmų dviejų šių metų ketvirčių sparčiausiai – 22% – lūkesčiai paaugo nemetalo mineralinių produktų gamyboje. Tuo tarpu baldų gamyboje lūkesčiai labiausiai pablogėjo per šiuos du ketvirčius, 12%.

Permainos pasaulio ekonomikoje skirtingai atsiliecia pramonės šakoms. Tam didelės įtakos turi žaliavų kainų augimas bei vartotojų elgesio pasikeitimai. Sustojus tiekimui iš Rusijos, Baltarusijos bei Ukrainos, smarkiai sumažėjo žaliavų pasiūla, kas ženkliai padidino kainas. Tuo tarpu popandeminame laikotarpyje pasikeitė vartotojų elgsena, o tai įtakoja paklausą. Kaip pastebi UBS vyriausias ekonomistas Paul Donovan, per pandemiją vartotojai buvo priversti savo disponuojamas pajamas išleisti prekėms, o ne karantino ribojamoms paslaugoms.

Nebelikus ribojimų dėl COVID-19, pasaulio vartotojų elgesys vėl sugrįžo į priešpandeminį lygį, jie gali vėl vartoti paslaugas.

Toks vartojimo krepšelio perskirstymas paslaugų naudai sumažina paklausą prekėms. Šių reiškinių efektas pasireiškia baldų sektoriuje, kur parduotų baldų kiekis yra sumažėjęs dėl gamybos kainų šuolio ir sumažėjusios prekių (baldų) pasiūlos.

PRAMONĖS LŪKESČIŲ INDEKSAS PAGAL SEKTORIUS

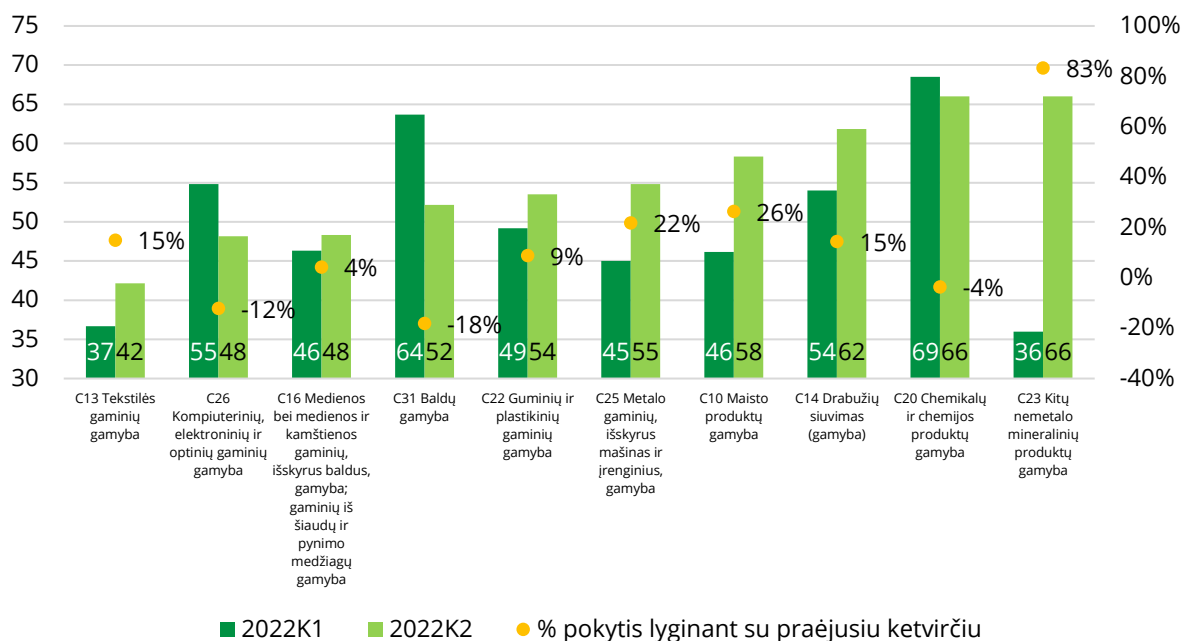
5 pav. Šaltinis: Lietuvos pramoninkų konfederacijos skaičiavimai pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis.

Tuo pat metu tiekimo grandinių persiformavimas kelia lūkesčius kitose pramonės šakose. Chemijos pramonė sugeneravo didžiausią dalį eksporto šuolio šių metų kovo mėnesį.

Lietuvos chemijos eksportas į Vokietiją 87% ir 111% aukštesnis nei vasarį. Estiją ir Latviją 2022 m. kovo mėnesį buvo 78%.

Gamybos apimtys

Gamybos apimčių duomenys rodo produkcijos augimą pramonėje. Galima teigti, kad Rusijos pradėtas karas Ukrainoje lėmė kai kurių sektorių gamybos apimčių padidėjimą.

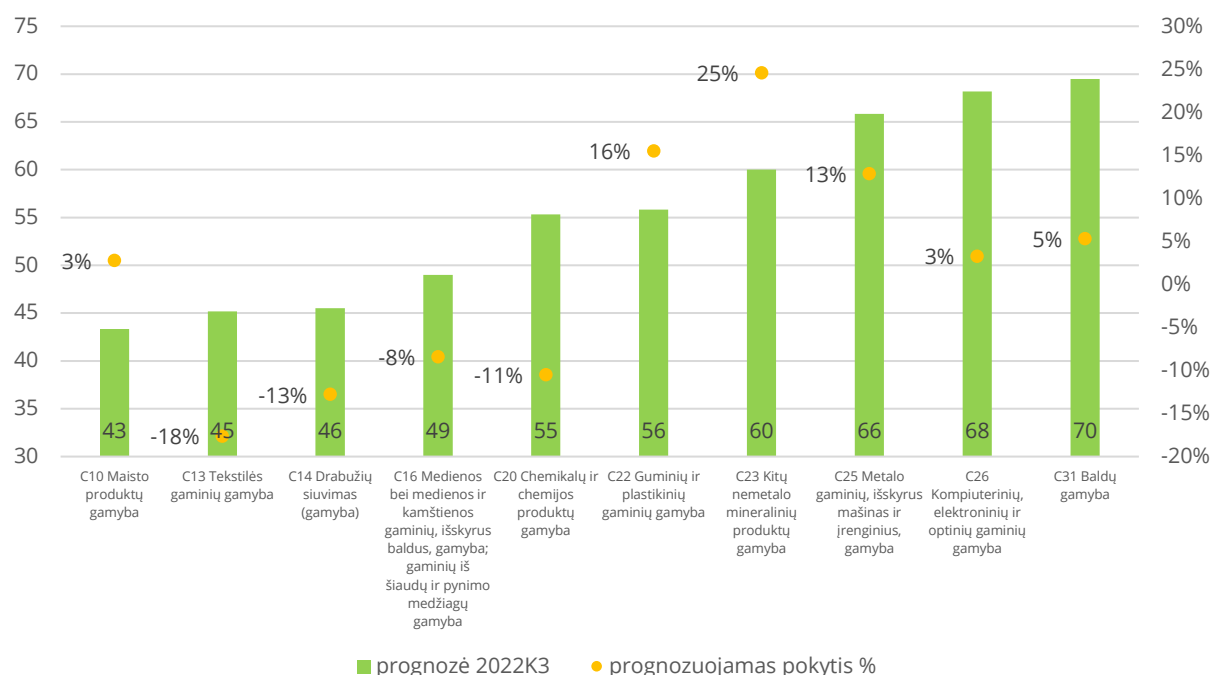

6 pav. Šaltinis: Lietuvos pramoninkų konfederacijos skaičiavimai pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis.

Dėl karo Ukrainoje kritus pasaulinei maisto pasiūlai – Rusijai blokuojant produkto transportavimą iš Ukrainos – 26% padidėjo Lietuvos maisto pramonės sektoriaus gamybos apimtys. Šis sektorius pradėjo veikti kaip alternatyvus šaltinis žemės ūkio, maisto pramonės produktams. Tai matosi per daugiau kaip 10 indekso punktų padidėjusias gamybos apimtis maisto pramonės sektoriuje.

Ženklaus padidėjimas taip pat matomas nemetalo mineralų sektoriuje, kurio indeksuotos gamybos apimtys kilo 83% nuo ženklaus susitraukimo iki staigaus didėjimo. Kaip jau minėta, dėl besikeičiančios vartotojų elgsenos ir poreikių popandeminiu laikotarpiu per pastaruosius tris mėnesius ženkliai – 18% – sumažėjo indeksuotos baldų gamybos apimtys.

Gamybos apimčių prognozės 2022 m. trečiam ketvirčiui indeksas

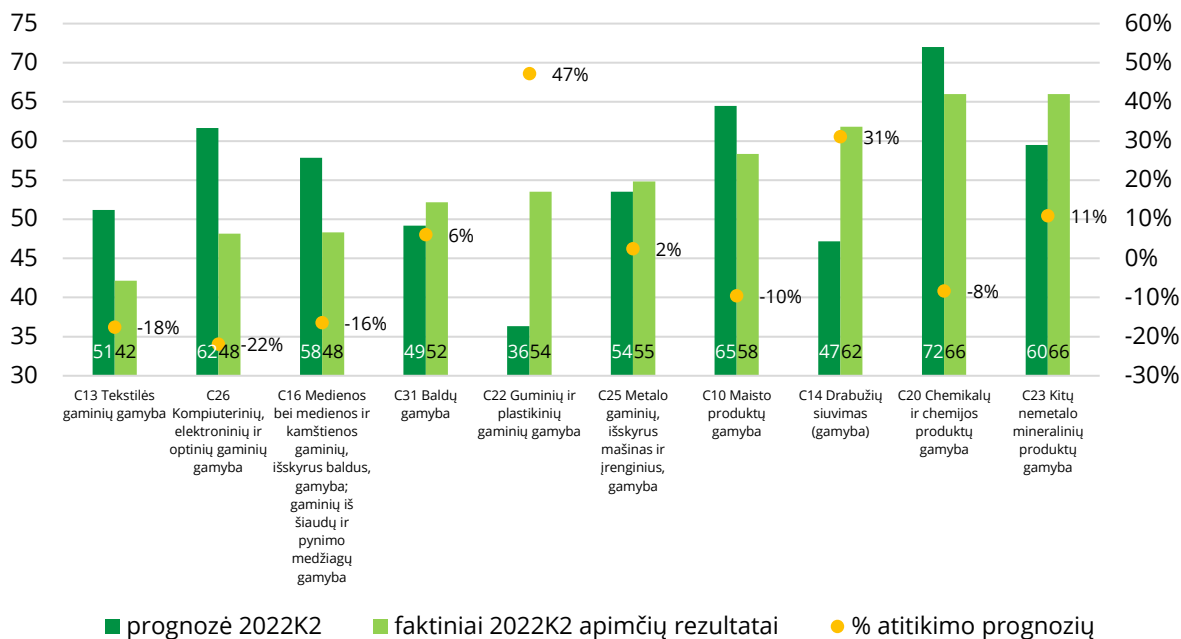

7 pav. Šaltinis: Lietuvos pramonininkų konfederacijos skaičiavimai pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis.

Gamybos prognozės rodo mišrias viltis ir didesnę sektorinę pasidalijimą, kuris šiuo metu būdingas pramonei. Šeši pramonės sektoriai numato gamybos apimčių plėtrą ateinančiame ketvirtyje. Stipriausi sektorių lūkesčiai išlieka mineralų, chemijos, maisto pramonės srityse, jų ateinančių trijų mėnesių prognozės yra ypač aukštos, vidutiniškai 36% virš bazinės plėtros linijos.

Toliau vykstant karo veiksams Ukrainoje ir vyraujant pasiūlos trūkumui šie sektoriai turi didžiausius lyginamuosius pranašumus eksportui ir galimybes konkuruoti užsienio rinkose. Lyginant su antro ketvirčio gamybos apimtimis, didžiausias pasikeitimas yra prognozuojamas kompiuterių, medienos bei maisto produktų sektoriuose.

Gamybos apimčių prognozių ir faktinių rezultatų palyginimas

8 pav. Šaltinis: Lietuvos pramonininkų konfederacijos skaičiavimai pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis.

Lyginant prognozes 2022 m. antram ketvirčiui ir faktines šio ketvirčio apimtis, matome, jog pusė pramonės sektorių sugebėjo pranokti savo lūkesčius.

Gumos ir plastikų sektorius prognozavo gamybos apimčių susitraukimą 2022 m. antram ketvirčiui, tačiau sugebėjo pašokti 18 indekso taškų ir pasiekti augimą.

Drabužių, mineralų bei baldų gamybos sektoriams taip pat sekėsi vidutiniškai 16% geriau nei buvo prognozuota šiam ketvirčiui.

Elektroninių gaminių sektorius prognozavo tolesnę gamybos apimčių plėtrą, tačiau tikrosios gamybos apimtys šį paskutinį ketvirtį rodo prigesintą susitraukimą, 4% žemiau bazinės plėtros linijos. Bendrai paėmus, tik metalo gaminių sektoriaus apklausų rezultatai buvo panašūs į prognozes, šio sektoriaus neatitikimas tarp prognozių ir tikrų apimčių buvo tik 2%.

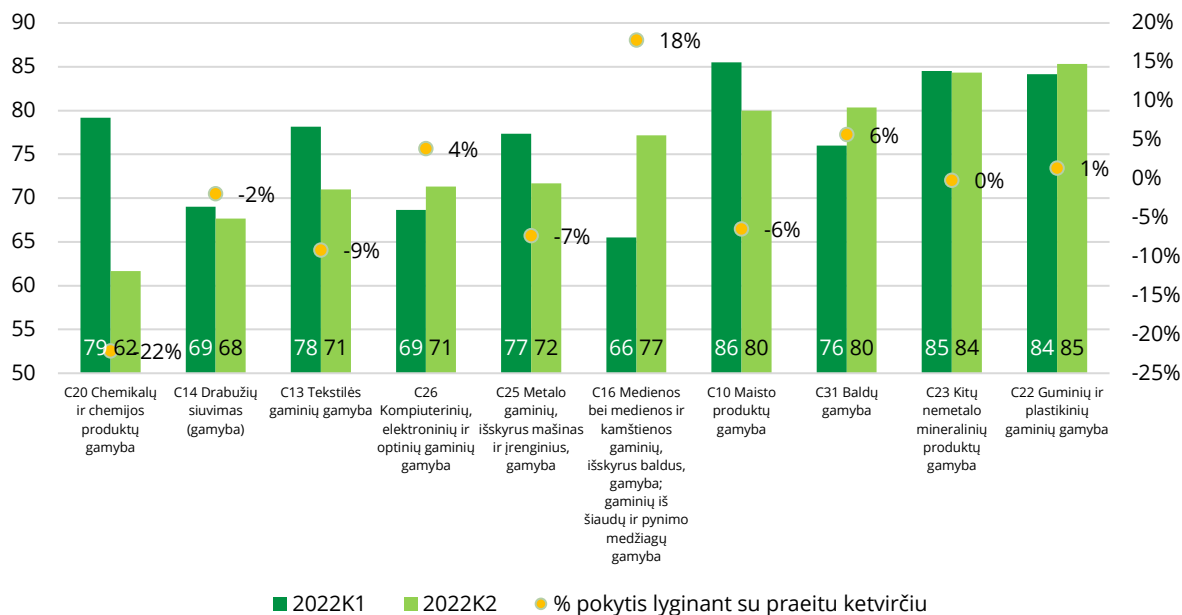
Kainų prognozė

Pramonės kainų prognozių indeksas parodo lūkesčius kainų kilimui: didesnė nei 50 indekso punktų reikšmė reiškia kainų kilimą, o mažesnė nei 50 – kainų susitraukimą. Svarbu žinoti, kad šis kainų indeksas neparodo kainų augimo kiekio, o kainų kryptį. Didesnė reikšmė rodo didesnį tikrumą, kad kainos augs.

Pirmą 2022 m. pusmetį reprezentuojanti devinta schema rodo, kad pardavimų kainos kils. Kai kurie sektoriai yra labiau tikri dėl produkcijos pardavimo kainų nei kiti. Ateinančius tris mėnesius labiausiai užtikrinti dėl kainų augimo yra gumos ir plastikų, mineralų, maisto produktų gamybos bei baldų gamybos sektoriai. Infliacijai Lietuvoje ir Europoje toliau kylant, šie rezultatai indikuoja tolesnį pardavimų kainos kilimo tendencijos laikymąsi pramonėje.

Šis PLI kainų skyrius taip pat parodo sąlytį tarp sąnaudų kainų ir pardavimo kainų. Gamintojų kainų indeksas (GKI), matuojantis sąnaudų kaštus, rodo dabartinę situaciją. Tuo tarpu PLI kainų skyrius parodo kryptį, link kur, įmonių nuomone, kainos turėtų judėti. Dabartiniai PLI duomenys rodo, jog kainų pikas dar nepasiektas, kadangi įmonės yra priverstos augančių gamybos sąnaudų kainas perduoti galutiniam vartotojui. Tai sutampa su Lietuvos Banko išvadamis dėl spartaus kainų perkėlimo vartotojams, kai savikaina išaugusi virš gamintojams absorbuojamų lygių.

Gaminamos produkcijos pardavimų kainų prognozės 2022 m. K3

9 pav. Šaltinis: Lietuvos pramoninkų konfederacijos skaičiavimai pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis.

PLI kainų prognozėje taip pat matoma pasidalijimo tendencija, kurią iliustruoja ir kiti skyriai. Lyginant pirmo ir antro šių metų ketvirčio kainų prognozes, penkiuose iš dešimties pramonės sektorių lūkesčiai rodo padidėjusį optimizmą dėl kainų pokyčio krypties. **Kitais tariant, pusė sektorių numato, kad kainos toliau kils, tačiau lėtesniu nei ankščiau manytu greičiu.** Nuotaikos labiausiai keitėsi chemikalų, tekstilės ir metalo gaminių sektoriuose. Chemijos sektoriaus kainų augimo prognozės antrą ketvirtį sumažėjo 22%, palyginti su pirmuoju, o kituose sektoriuose kainų prognozės sumažėjo vidutiniškai 2%. Tai reiškia, kad **chemijos sektorius optimistiškiausiai žiūri į savo pardavimo kainas.**

Bendrai paėmus, pramonės įmonių vadovų prognozės 2022 m. trečiam ketvirčiui rodo, jog žaliavos ir tiekimo grandinės vis dar yra kainų kilimo būsenoje.

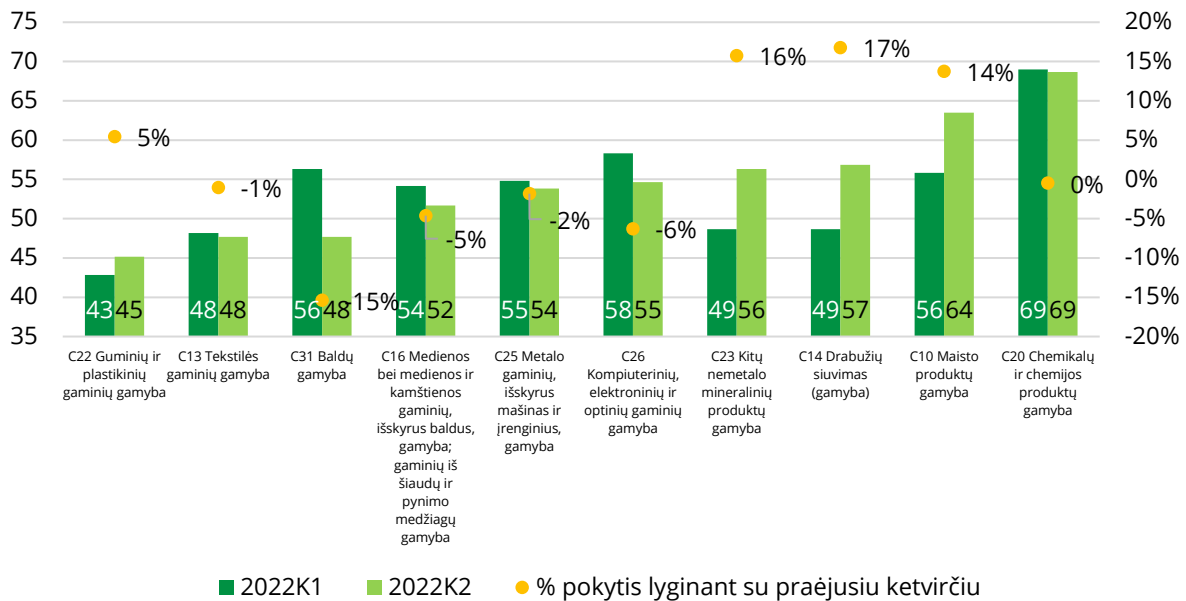
PLI išskiria medienos sektorių, kurio kainų prognozė kilo 18% – sparčiausiai per šį pusmetį. Galimos dvi tokio pokyčio priežastys. Pirmia, Lietuvoje yra susidariusi karšta būsto paklausa, kuri sparčiai augina būsto ir medienos produktų kainas. Antra, dėl sumažėjusios medienos pasiūlos iš Rusijos, Ukrainos ir Baltarusijos didėja Lietuvos medienos ir medžio produktų tiekėjų produkcijos paklausa. Verta pažymėti, kad infliacijai mažinant paklausą pasauliniu lygiu medienos kainos svyruoja, daugiausia įtakojamos JAV ir didesnių šalių paklausos. Tačiau, medienos tiekimo grandinėms toliau persitvarkant ir sumažėjus pasiūlai iš karo paveiktų šalių, svyravimo ir kilimo baigties tikėtis dar sunku. Šitą kainų tendenciją gerai atspindi Vokietijos banko „Deutsche Bank“ paskelbta galimybė Vokietijos gyventojams „deginti malkas“, jeigu Rusija visai sustabdytų dujų tiekimą.

Eksporto prognozės

PLI eksporto prognozių indeksas parodo, kokie yra pramonės įmonių lūkesčiai eksportui ateinantį ketvirtį.

Didesnė indekso reikšmė reiškia, kad eksportas iš to konkretaus sektoriaus plėsis, mažesnė reikšmė – kad eksportas susitrauks.

Pramonės produktų eksporto prognozės 2022 m. K3

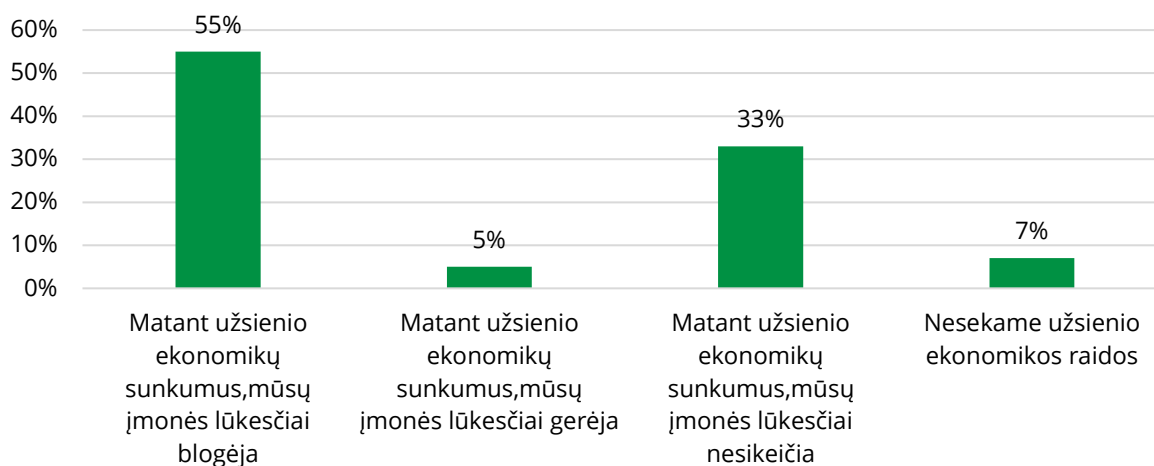

10 pav. Šaltinis: Lietuvos pramonininkų konfederacijos skaičiavimai pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis.

Lietuvos eksportas 2022 m. pirmą pusę kito dinamiškai. Statistikos departamento duomenimis, bendras Lietuvos eksportas gegužę buvo 6,36% žemesnis, palyginti su kovo mėnesio aukštumomis, po kurio jis stabilizavosi. Lietuviškos kilmės eksportas gegužę buvo žemesnis, palyginti su kovo mėnesiu. Vis tik eksporto apimtys yra didesnės nei praeitais metais, o dabartinį neįtikinamą eksportą galimai sąlygoja sezoninis, staigus karo Ukrainoje poveikis bei infliacija pasaulio ekonomikoje.

Lūkesčiai eksportui artimiausiems trims mėnesiams indikuoja nuosaikią plėtrą. Septynios iš dešimties pramonės šakų numato vidutinę arba didesnę plėtrą ateinantį ketvirtį, didžiausi lūkesčiai stebimi chemijos, maisto ir drabužių sektoriuose. 14% padidėję maisto pramonės lūkesčiai atspindi padidėjusią paklausą Lietuvos maisto produktams dėl sumažėjusios pasiūlos iš Ukrainos. Nors šio sektoriaus atstovai ir pirmame ketvirtyje prognozavo plėtrą, šie lūkesčiai dar labiau paaugo, kai prasidėjo karas. Didžiulis eksporto potencialas matomas tuo atveju, jeigu būtų teikiama nuolatinė pagalba maistu Ukrainai. Tokiu atveju gamybos apimtys augtų dvigubai.

ĮMONIŲ VERTINIMAS TENDENCIJŲ UŽSIENIO EKONOMIKOSE

11 pav. Šaltinis: Lietuvos pramonininkų konfederacijos skaičiavimai pagal apklausos duomenis.

Į gerą pusę nuo neįdomaus susitraukimo iki plėtos pasikeitė dviejų sektorių lūkesčiai – drabužių ir nemetalo mineralų. Šių sektorių prognozės paaugo 17% ir 16% atitinkamai, o vidutinės pramonės sektorių eksporto prognozės augo 2%. Šiam lūkesčių pasikeitimui į gerą pusę smarkiai padėjo apdirbamos naftos eksportas, kuris 2022 m. pirmą ketvirtį buvo 36% didesnis lyginant su tuo pačiu ketvirčiu 2021 m., 2022 m. antra ketvirtį buvo eksportuota 27% daugiau naftos produktų nei 2021 m. antra ketvirtį. Šiam pokyčiui ryškų poveikį turėjo sankcijos rusiškai naftai, kadangi užsienio klientai, negalėdami nusipirkti rusiškos naftos, turėjo ieškoti alternatyvų Lietuvoje.

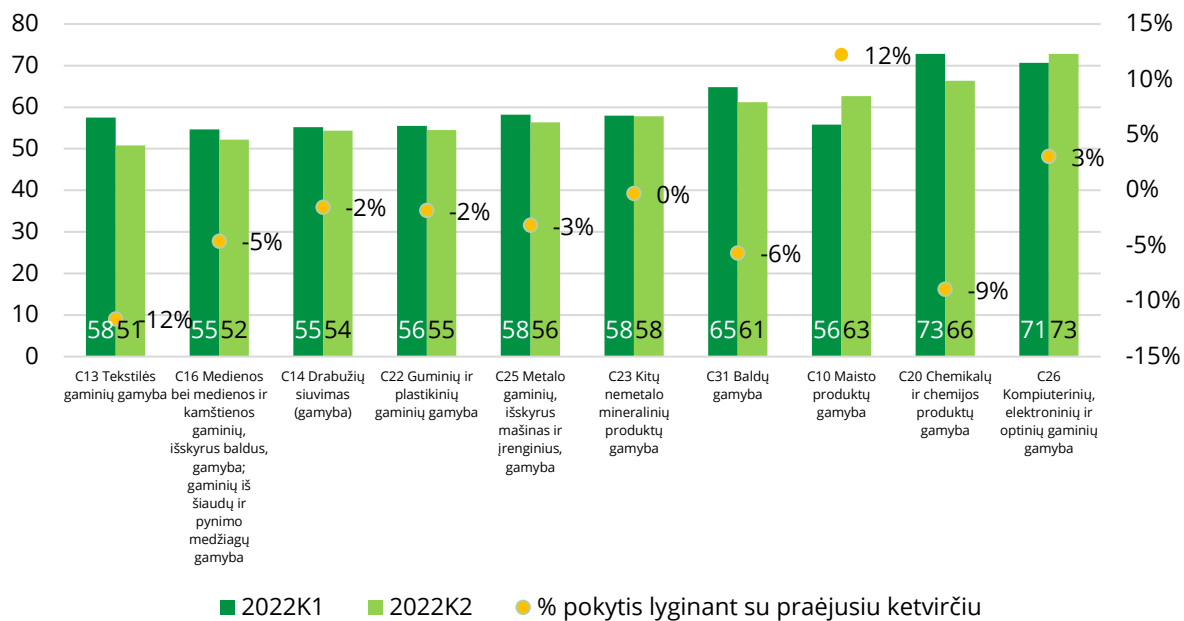
Eksporto nuotaikų takoskyra matoma ir LPK apklausos rezultatuose. Duomenys rodo, jog Lietuvos pramonės įmonės yra glaudžiai susijusios su užsienio ekonomikų raida, o divergencija vėl matoma tendencijų vertinime, vienai pusei įmonių išliekant nepaveiktai užsienio rinkų sunkumų. Daugiau nei pusė įmonių (55%) teigė esančios neigiamai paveikiamos sunkumų užsienio ekonomikose.

Kita vertus, beveik pusė įmonių nurodė, jog yra atsparios ir/ar pozityviai vertina užsienių ekonomikų raidos įtaką savo įmonėms. Šie rezultatai parodo Lietuvos ekonomikos diversifikaciją ir stiprybę, kadangi pasaulio ekonomiką ištikus rimtiems iššūkiams, Lietuvos ekonomika sugeba išlaikyti savo atsparumą.

LPK apklausos rezultatai taip pat atitiko PLI tendencijas. **Sektoriai, kurių PLI prognozės rodo neįdomų susitraukimą, taip pat labiau pabrėžia savo sąsajas su užsienio ekonomikų sunkumais.** Reaguojant į juos, daugiausiai į blogą pusę keitėsi pakuočių bei plastiko gaminių pramonės sektorių lūkesčiai, visų pakuočių ir plastiko įmonių atsakiusių į LPK apklausą lūkesčiai blogėja matant sunkumus užsienio ekonomikose. Nors baldų pramonės PLI prognozės eksportui yra link neįdomaus susitraukimo, atsakymai į LPK apklausą apie užsienio raidos vertinimą buvo perpus pasidaliję tarp lūkesčių stabilumo ir blogėjimo.

Darbo rinka

Darbuotojų skaičiaus prognozės 2022 m. K3

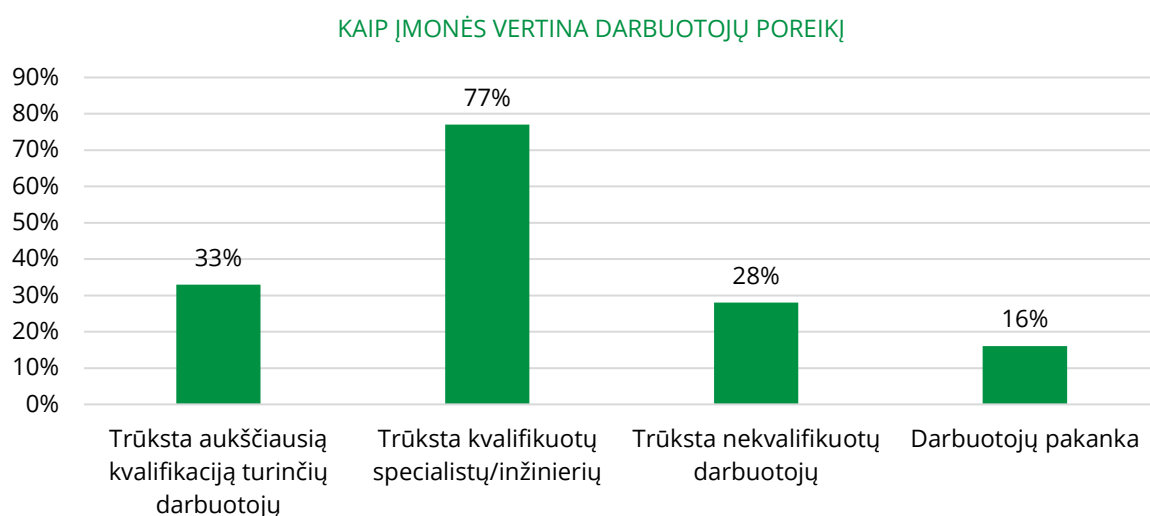
12 pav. Šaltinis: Lietuvos pramoninkų konfederacijos skaičiavimai pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis.

Darbo rinkoje artimiausiems trimis mėnesiams PLI prognozuoja santūrų darbuotojų skaičiaus augimą. Nors aštuonių iš dešimt sektorių prognozės ateinantiems trimis mėnesiams neženkliai sumažėjo, visi sektoriai toliau numato savo darbuotojų skaičiaus didinimą vidutiniškai 18% virš bazinės plėtros linijos. Dviejų sektorių – maisto gamybos ir elektroninių gaminių – darbuotojų skaičiaus prognozės padidėjo 12% ir 3% atitinkamai lyginant pirmą ir antrą ketvirčius. Kaip jau minėta, karas Ukrainoje yra padidinęs maisto pramonės lūkesčius ir augina gamybos apimtis. Šios padidintos apimtys reikalauja ir didesnio darbuotojų skaičiaus.

Dėl augančio darbo pobūdžio kompleksškumo ir technologinio atsinaujinimo įmonėms reikia specialistų, ekspertų, inžinierių bei kitas kvalifikacijas turinčių darbuotojų, tačiau dažniausiai darbo ieško šių kvalifikacijų neturintys darbuotojai. Dabartinė darbuotojų pasiūla negali patenkinti darbuotojų paklausos, tokia problema vadinama struktūriniu nedarbu.

Tą patvirtina duomenys iš Užimtumo tarnybos bei LPK darytos PLI apklausos. Užimtumo tarnybos duomenimis, š. m. liepos mėnesio pradžioje 40% registruotų bedarbio ieškojo nekvalifikuoto darbo, o kvalifikuoto darbo pasiūlymai siekė 42,5%, nekvalifikuotam darbui – tik 26,6%. Apklausos rezultatai (13 pav.) sutampa ir parodo, jog daugiau kaip trims ketvirtadaliams įmonių trūksta kvalifikuotų darbuotojų ir specialistų.

Šią struktūrinio nedarbo problemą būtina spręsti taip pat yra apribojamos ekonominės ir verslo plėtros galimybės. Vienas iš galimų sprendimo būdų įmonėms yra investavimas į esamų darbuotojų perkvalifikavimą ar kompetencijų kėlimą. Tačiau tai nesprendžia susidariusių struktūrinių sisteminių iššūkių darbo rinkoje kadangi dėl jos gali mažėti konkurencingumas bei našumo augimas. Ženkliai trūkstant darbuotojų šioje vietoje yra būtina aiški ilgalaikė valstybės politika ir pagalba.

13 pav. Šaltinis: Lietuvos pramonininkų konfederacijos skaičiavimai pagal apklausos duomenis.

Išvados

2022 m. pirmo ir antro ketvirčių PLI rodo viltis nuosaikiam augimui. PLI reikšmė pirmą ketvirtį buvo 50, antrą ketvirtį – 52. Bendrai paėmus, matomas pasidalijimas tarp sektorių visose srityse – bendruose lūkesčiuose, gamybos apimtyse, pardavimo kainose, eksporto prognozėse bei užsienio tendencijų vertinime. Šie pasidalijimai rodo, kad Lietuvos pramonėje šiuo metu nėra vieningos nuotaikos. Kai kuriuose sektoriuose vyrauja optimizmas dėl ateities ir numatoma plėtra, tuo tarpu kiti patiria suletėjimą ir/ar nežymų susitraukimą.

Vertinant planuojamas investicijas bei patiriamus finansinius sunkumus, taip pat išvelgiama divergencija. 61% įmonių planuoja investicijas iki meto galo. Įmonės, kurios patiria finansinių sunkumų, dažniausiai susiduria su jais dėl gamybos kainų kilimo bei paklausos susitraukimo, 69% ir 56% atitinkamai. Iš kitos pusės, tik 14% įmonių nemato poreikio technologiškai atsinaujinti.

Spręsti pramonės ir verslo iššūkius būtina įsigilinus į problemos esmę ir naudojantis daugialybiais metodais. Norint toliau vystyti Lietuvos ekonomiką, būtina plėsti gamybos apimtį, kelti našumą ir diversifikuoti tiekėjus bei pirkėjus

Dabartinė gamybos apimčių plėtra yra vykdoma įmonėms technologiškai atsinaujinant, tačiau tai padidina kvalifikuotų darbuotojų poreikį. Yra būtina kovoti su struktūriniu nedarbu, padedant įmonėms perkvalifikuoti arba atnaujinti naujų ir senų darbuotojų kompetencijas. Finansavimo ir apyvartinių lėšų stygius turi būti sprendžiamas įvertinant rinkoje egzistuojančio kapitalo paskirstymą, ar jis pasiekia tikslines įmones. Spaudimą finansų įstai-goms palengvintų sumažintas reinvestuojamo pelno mokestis, leidžiantis įmonėms išleisti daugiau pinigų savo technologiniam atsinaujinimui, konkurencingumo ir našumo didinimui.

Apibendrinus, Lietuvos pramonė yra atspari ir lanksti, įmonių vadovai nusiteikę nuosaikiai plėtrai ateinantį ketvirtį. Matomas pasidalijimas rodo, kad pramonė yra diversifikuota, kas padeda bendram Lietuvos ekonomikos atsparumui. Tačiau, struktūriniai iššūkiai neleidžia įmonėms pasiekti pilno potencialo, tam reikalinga teisinga ir prognozuojama valstybės politika ir priimami sprendimai norint toliau skatinti verslą inovuoti ir plėtoti tvarią, sėkmingą valstybės ekonomiką.